

راهنمای امتحان « ۱ »

سوال ۱:

الف) جامعه و فرهنگ (جهان اجتماعی) چه الزاماتی دارد؟

الزامها و پیامدهای هر جامعه و فرهنگی به صورت فرصتها و محدودیتها ظاهر می‌شوند.

این فرصتها و محدودیتها، کنشهای ما را امکان‌پذیر می‌سازند و از این طریق زندگی ما را متأثر می‌سازند. فرصتها و محدودیتها به یکدیگر وابسته‌اند و هیچ کدام بدون دیگری محقق نمی‌شوند. به عبارت دقیق‌تر، فرصتها و محدودیتها دو روی یک سکه‌اند.

سوال ۳:

۱) قدرت نرم و قدرت سخت:

قدرت را می‌توان به قدرت سخت و نرم نیز تقسیم کرد. قدرت سخت، قدرتی است که از طریق ابزارهای خشن، با زور و به‌طور آشکار، توسط نهادهای نظامی اعمال می‌شود، اما قدرت نرم به شکل پنهان و از طریق نفوذ فرهنگی، با کمک ابزارهایی مانند رسانه‌ها و نهادهای آموزشی اعمال می‌شود. در گذشته نبرد بین دولت‌ها در قلمرو سرزمینی و با ابزار نظامی صورت می‌گرفت و رسانه‌ها خبر آن را منتشر می‌کردند، اما امروزه نبرد در حوزه فرهنگ و با ابزار رسانه صورت می‌گیرد و درگیری نظامی اگر اتفاق بیفتد در ادامه جنگ فرهنگی رخ می‌دهد.

۸) انقلاب اسلامی ایران افق‌های جدیدی را به روی اندیشمندان جهان غرب نیز گشوده و نظریه‌پردازان غربی را که طی قرن بیستم، دنیوی شدن همه فرهنگ‌ها را سرنوشت مشترک و حتمی بشریت می‌دانستند، به تامل در نظریات پیشین خود و بازبینی آنها فراخوانده است.

سوال ۶:

الف) هویت اجتماعی چگونه شکل می‌گیرد و تداوم می‌یابد؟

هر جامعه‌ای برای بقا و تداوم، عقاید و ارزش‌ها و شیوه‌های زندگی خود را به فرد آموزش می‌دهد. فرد نیز برای مشارکت در جامعه، این عقاید و ارزش‌ها و هنجارها را می‌آموزد، شیوه زندگی در جامعه را فرا می‌گیرد و به تدریج، با موقعیتش در جامعه و حقوق و تکالیفی که برعهده دارد، آشنا می‌شود. فرد با آموزش‌های اساسی و ماندگاری که در خانواده می‌بیند، اولین و مهم‌ترین آشنایی‌ها را با جامعه‌ای که در آن متولد شده است، پیدا می‌کند. مدرسه، مسجد، مجالس علمی و مذهبی، گروه‌های همسالان و رسانه‌های جمعی از دیگر عوامل آشنایی افراد با جامعه‌ای هستند که در آن زندگی می‌کنند. به فرایندی که هر فرد برای مشارکت در زندگی اجتماعی دنبال می‌کند و مسیری که برای شکل دادن به هویت اجتماعی افراد طی می‌شود، جامعه‌پذیری می‌گویند.

سوال ۱۹:

آیا هویتمان را خودمان می‌سازیم؟

ما در شکل‌گیری بعضی ویژگی‌های هویتی مانند مکان یا زمان تولد یا دختر و پسر بودن نقشی نداریم (انتسابی)؛ اما بسیاری از ویژگی‌های هویتی مانند صفات اخلاقی و روانی را خودمان شکل می‌دهیم یا در شکل‌گیری آنها نقش و سهم زیادی داریم (اکتسابی). بعضی ویژگی‌ها هستند که در به دست آوردنشان نقشی نداریم اما با تلاش می‌توانیم آنها را تغییر دهیم؛ مانند موقعیت اجتماعی که در زمان تولد از طریق خانواده به ما داده می‌شود و ما در طول زندگی می‌توانیم آن را تغییر دهیم.

پایان سال ۱۴۰۱	رشته: تجربی، ریاضی	امتحان (۱)	تاریخ امتحان: ۱۴۰۱/۰۱/۲۴	مدت امتحان: ۷۵ دقیقه
امتحان آمادگی نهایی درس هویت اجتماعی			اداره آموزش و پرورش استان قزوین	

ردیف	سؤالات	نمره
۱	در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید: (الف) فرصت‌ها و محدودیت‌های یک جامعه به یکدیگر وابسته نیستند و بدون یکدیگر محقق می‌شوند. (ب) تحول جامعه نبوی به جامعه اموی، تحول فرهنگی مثبت تلقی می‌شود. (ج) بسته‌شدن ناخودآگاه چشم در مواجهه با خطر، کنش فردی محسوب می‌شود. (د) عصبانی شدن انسان بر اثر ترشح بیش از اندازه غده تیروئید، نشانگر ارتباط بین بعد جسمانی و بعد نفسانی هویت است.	۱
۲	عبارات زیر را با کلمات مناسب کامل کنید. (الف) به کنش‌هایی که برخلاف عقاید، ارزش‌ها و هنجارهای جامعه هستند، می‌گویند. (ب) به جابجایی افراد از یک موقعیت اجتماعی به موقعیت اجتماعی دیگر می‌گویند. (ج) اگر فرهنگی که اعتبار اجتماعی خود را از دست می‌دهد، فرهنگ حق باشد و جهت تغییرات به سوی فرهنگ باطل باشد، تحول فرهنگی است. (د) قرار گرفتن بر سر دو راهی، یکی از ویژگی‌های کنش را نشان می‌دهد. آن ویژگی، بودن کنش است.	۱
۳	گزینه مناسب را انتخاب کنید. ۳-۱ - در گذشته نبرد بین دولت‌ها در قلمرو سرزمینی و با صورت می‌گرفت. (الف) ابزار رسانه‌ای (ب) نظام آموزشی (ج) ابزار نظامی (د) نفوذ فرهنگی ۳-۲ - فارابی از جوامعی که آرمان‌ها و ارزش‌هایشان الهی و عقلانی نباشند به چه عنوان یاد می‌کند؟ (الف) جاهله (ب) فاضله (ج) فاسقه (د) جمهوری ۳-۳ - هرگاه قدرت اجتماعی برای رسیدن به هدفی معین سازمان یابد، پدید می‌آید. (الف) اقتدار (ب) سیاست (ج) نظام سیاسی (د) قدرت مشروع ۳-۴ - در دسته بندی فارابی از نظام سیاسی، جامعه‌ای که براساس قوانین الهی شکل می‌گیرد چه نامیده می‌شود؟ (الف) مدینه فاضله (ب) جمهوری (ج) دموکراسی (د) مدینه فاسقه ۳-۵ - نوع هریک از ویژگی‌های هویتی را مشخص کنید. (کارمند - راستگویی) (الف) اکتسابی، ثابت، فردی - انتسابی، فردی، ثابت (ب) اجتماعی، متغیر، اکتسابی - فردی، اکتسابی، متغیر (ج) انتسابی، متغیر، اجتماعی - اکتسابی، متغیر، اجتماعی (د) اکتسابی، متغیر، فردی - فردی، متغیر، اکتسابی	۲

پایان سال ۱۴۰۱	رشته: تجربی، ریاضی	امتحان (۱)	تاریخ امتحان: ۱۴۰۱/۰۱/۲۴	مدت امتحان: ۷۵ دقیقه
امتحان آمادگی نهایی درس هویت اجتماعی			اداره آموزش و پرورش استان قزوین	

ردیف	سؤالات	نمره
------	--------	------

	<p>۳-۶ - به معنای مباح دانستن همه امور برای انسان‌هاست.</p> <p>الف) لیبرالیسم ب) جمهوری ج) لیبرال دموکراسی د) دموکراسی</p> <p>۳-۷ - "برخی بیماری‌های جسمانی به کمک قوای روانی درمان می‌شوند."</p> <p>عبارت فوق اثر کدام جهان بر جهان دیگر را نشان می‌دهند؟</p> <p>الف) جهان جسمانی بر نفسانی ب) جهان نفسانی بر جسمانی</p> <p>ج) جهان اجتماعی بر نفسانی د) جهان نفسانی بر اجتماعی</p> <p>۳-۸ - نظریه پردازان غربی طی قرن بیستم سرنوشت مشترک و حتمی بشریت را چه می‌دانستند؟</p> <p>الف) بازگشت به هویت دینی ب) دنیوی شدن همه فرهنگ‌ها</p> <p>ج) پوچی و ناامیدی د) گرفتاری در بحران هویت</p>												
۴	<p>هریک از تعاریف ستون اول به کدام‌یک از تعاریف ستون دوم اشاره دارد؟ (۱ مورد اضافی است)</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>تعاریف</th> <th>مفاهیم</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>الف) هرگاه اعضای یک جامعه عقاید و ارزش‌هایی را بپذیرند و به رسمیت بشناسند.</td> <td>۱) تحول فرهنگی</td> </tr> <tr> <td>ب) جامعه‌ای که بر عقاید و ارزش‌های خود پافشاری نکند و به مرور زمان به عقاید و ارزش‌های خود پشت کند.</td> <td>۲) از خودبیگانگی تاریخی</td> </tr> <tr> <td>ج) جامعه خودباخته‌ای که در مواجهه با جامعه دیگر هویت فرهنگی خود را از یاد می‌برد.</td> <td>۳) خودباختگی فرهنگی</td> </tr> <tr> <td rowspan="2">د) عناصر فرهنگی جامعه دیگر بدون تحقیق و گزینش پذیرفته می‌شود.</td> <td>۴) هویت فرهنگی</td> </tr> <tr> <td>۵) از خودبیگانگی فرهنگی</td> </tr> </tbody> </table>	تعاریف	مفاهیم	الف) هرگاه اعضای یک جامعه عقاید و ارزش‌هایی را بپذیرند و به رسمیت بشناسند.	۱) تحول فرهنگی	ب) جامعه‌ای که بر عقاید و ارزش‌های خود پافشاری نکند و به مرور زمان به عقاید و ارزش‌های خود پشت کند.	۲) از خودبیگانگی تاریخی	ج) جامعه خودباخته‌ای که در مواجهه با جامعه دیگر هویت فرهنگی خود را از یاد می‌برد.	۳) خودباختگی فرهنگی	د) عناصر فرهنگی جامعه دیگر بدون تحقیق و گزینش پذیرفته می‌شود.	۴) هویت فرهنگی	۵) از خودبیگانگی فرهنگی	۱
تعاریف	مفاهیم												
الف) هرگاه اعضای یک جامعه عقاید و ارزش‌هایی را بپذیرند و به رسمیت بشناسند.	۱) تحول فرهنگی												
ب) جامعه‌ای که بر عقاید و ارزش‌های خود پافشاری نکند و به مرور زمان به عقاید و ارزش‌های خود پشت کند.	۲) از خودبیگانگی تاریخی												
ج) جامعه خودباخته‌ای که در مواجهه با جامعه دیگر هویت فرهنگی خود را از یاد می‌برد.	۳) خودباختگی فرهنگی												
د) عناصر فرهنگی جامعه دیگر بدون تحقیق و گزینش پذیرفته می‌شود.	۴) هویت فرهنگی												
	۵) از خودبیگانگی فرهنگی												
۵	<p>به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.</p> <p>الف) متفکران ایرانی در نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب، چه کتاب‌هایی را تدوین کردند؟ (ذکر دو مورد)</p> <p>ب) کارمندی که از یک بخش اداره به بخش دیگر منتقل می‌شود، چه نوع تحرک اجتماعی دارد؟</p> <p>پ) تنها راه تأثیر گذاردن بر اراده دیگران چیست؟</p> <p>ت) جامعه برای پیشگیری از کزروی‌های اجتماعی و کنترل آن‌ها چه روش‌هایی به کار می‌گیرد؟ (ذکر دو مورد)</p>	۲											

ردیف	سؤالات	نمره
۶	اصطلاحات زیر را تعریف کنید. الف) جامعه پذیری: ب) اقتدار:	۱
۷	بازگشت ایران به اسلام در دوره انقلاب اسلامی چگونه بازگشتی بود؟	۰/۵
۸	نوع نظام سیاسی ذکر شده از نظر ارسطو را مشخص کنید. الف) اقلیتی که براساس خواست و میل خود حکومت کنند. ب) اکثریتی که براساس فضیلت حکومت کنند.	۰/۵
۹	آیا کنش‌هایی که در حضور دیگران ولی بدون توجه به آن‌ها انجام می‌گیرند، کنش اجتماعی‌اند؟ با مثال توضیح دهید.	۱
۱۰	جوامع اسلامی از جمله ایران، با هجوم نظامی و سیاسی اقوام مختلف مواجه شده‌اند؛ جهان اسلام چگونه با این هجمه‌ها مقابله کرد؟ (ذکر دو مورد)	۰/۵
۱۱	علل درونی تحولات فرهنگی را بنویسید.	۱
۱۲	منظور از تحرک اجتماعی درون نسلی و میان نسلی چیست؟	۰/۵
۱۳	منظور از فرهنگ آرمانی و واقعی چیست؟	۱

ردیف	سؤالات	نمره
پایان سال ۱۴۰۱	رشته: تجربی، ریاضی	امتحان (۱)
تاریخ امتحان: ۱۴۰۱/۰۱/۲۴	مدت امتحان: ۷۵ دقیقه	اداره آموزش و پرورش استان قزوین
امتحان آمادگی نهایی درس هویت اجتماعی		
۱۴	در موارد زیر مصادیق "فرهنگ" و "جامعه" را مشخص کنید. الف) خرید اینترنتی ب) رعایت فاصله گذاری اجتماعی در ایام کرونا ج) مردم شهر قزوین د) پوشش زنان ترکمن	۱
۱۵	اقتصاد امروز ایران با چه معضلاتی دست به گریبان بوده است؟ ۴ نمونه را نام ببرید.	۱
۱۶	آسیب‌های مبتنی بر اقتصاد نفتی را بنویسید. (ذکر دو مورد کافی است)	۱
۱۷	منظور از سیاست‌های جمعیتی چیست؟	۱
۱۸	در هریک از جوامع زیر هویت افراد بر چه اساسی مشخص می‌شود؟ الف) جامعه سرمایه‌داری: ب) جامعه قبیله‌ای:	۱
۱۹	ویژگی‌های هویتی اکتسابی و انتسابی را با مثال مقایسه کنید.	۱
۲۰	در مقایسه بین لایه‌های فرهنگ، کدام لایه‌ها از اهمیت بیشتری برخوردار است: چرا؟	۱
	جمع نمرات	۲۰

پاسخ امتحان (۱)

۱. الف) غلط (ب) غلط

ج) غلط (د) صحیح

۲. الف) کژروی اجتماعی (ب) تحرک اجتماعی

ج) منفی (د) ارادی

۳. ۱) ج (۲) الف

۳) ب (۴) الف

۵) ب (۶) الف

۷) ب (۸) ب

۴. الف) ۴ (ب) ۱

ج) ۲ (د) ۳

۵. الف) غرب زدگی (جلال آل احمد) - بازگشت به خویشتن (دکتر علی

شریعتی)

ب) تحرک اجتماعی افقی

پ) جلب تبعیت آنها

ت) «تبلیغ و اقناع» و «تشویق و پاداش»

۶. الف) به فرایندی که هر فرد برای مشارکت در زندگی اجتماعی دنبال می‌کند و مسیری که برای شکل دادن به هویت اجتماعی افراد طی می‌شود، جامعه‌پذیری می‌گویند.

ب) قدرتی که با مقبولیت همراه باشد و به صورت رسمی پذیرفته شده باشد، اقتدار نامیده می‌شود.

۷. بازگشت ایران به اسلام، صرفاً بازگشت به هویت تاریخی و جغرافیایی نبود بلکه بازگشت به هویت توحیدی و معنوی خویش بود.

۸. الف) الیگارش‌ی

ب) جمهوری (پولیتی)

۹. خیر، کنش اجتماعی محسوب نمی‌شوند؛ برای مثال فردی که در کلاس

درس حضور دارد ولی بی توجه به اطرافیان در ذهن خود رودخانه‌ای خروشان را تخیل می‌کند کنشی اجتماعی انجام نداده است زیرا آگاهی و اراده او ناظر به دیگران و اعمال آنها نیست.

۱۰. مسلمانان در سده‌های مختلف (۱) مانند آنچه در جنگ‌های صلیبی

گذشت مهاجمان را دفع کردند یا (۲) مانند آنچه در حمله مغول رخ داد مهاجمان را درون فرهنگ خود جذب و هضم کردند.

۱۱. ۱) ابداعات و نوآوری‌های مثبت و منفی افراد جامعه

۲) کاستی‌ها و بن‌بست‌های موجود در فرهنگ جامعه

۱۷. هنگامی که یک جامعه با کاهش یا افزایش جمعیت مواجه می‌شود، نظام سیاسی آن جامعه برای حل مشکل جمعیت چاره‌اندیشی می‌کند و با همراهی و همکاری مردم تدابیر و راه‌حلهایی را به اجرا در می‌آورد که سیاست‌های جمعیتی نامیده می‌شود. این سیاست‌ها می‌تواند در جهت افزایش یا کاهش جمعیت باشد.

۱۸. الف) دارایی و توان اقتصادی آنها

ب) جایگاه آنها در قبیله

۱۹. ما در شکل‌گیری بعضی ویژگی‌های هویتی مثل مکان یا زمان تولد یا دختر و پسر بودن نقشی نداریم. به این ویژگی‌ها، ویژگی‌های هویتی انتسابی می‌گویند.

در مقابل بسیاری از ویژگی‌های هویتی مانند صفات اخلاقی و روانی را خودمان شکل می‌دهیم یا در شکل‌گیری آنها نقش و سهم زیادی داریم که آنها را ویژگی‌های هویتی اکتسابی می‌نامند.

۲۰. لایه‌های سطحی امکان تغییر بیشتری دارند اما لایه‌های عمیق کمتر در معرض تغییر قرار می‌گیرند و تأثیرات همه‌جانبه و فراگیر دارند و به همین دلیل در مقایسه با هنجارها و نمادها که لایه‌های سطحی‌تر و بیرونی هستند، اهمیت بیشتری دارند. بر این اساس تغییرات اساسی در لایه‌های عمیق فرهنگ آن را به فرهنگ دیگری تبدیل می‌کند.

۱۲. تحرک اجتماعی گاه درون یک نسل؛ یعنی برای یک فرد در طول زندگی خودش و گاه در دو نسل؛ یعنی برای یک فرد نسبت به والدینش اتفاق می‌افتد.

۱۳. ارزش‌هایی که مردم یک جامعه از آن جانب‌داری می‌کنند و رعایت آن را لازم می‌دانند اما در عمل ممکن است آن را نادیده بگیرند، فرهنگ آرمانی نامیده می‌شود و آن بخش از فرهنگ که مردم به آن عمل می‌کنند، فرهنگ واقعی نام دارد.

۱۴. الف) فرهنگ

ب) فرهنگ

ج) جامعه

د) فرهنگ

۱۵. تورم - بیکاری - وابستگی به نفت - توزیع نابرابر درآمد و امکانات - تجمل‌گرایی و مصرف‌گرایی

۱۶. ۱) چنین اقتصادی به دلیل آنکه درآمدی هنگفت و بدون زحمت ایجاد می‌کند، باعث شکل‌گیری تولید ملی ضعیف و شکننده‌ای می‌شود که مستقیم و غیرمستقیم وابسته به نفت است.

۲) دولت بزرگی به وجود می‌آید که می‌کوشد به کمک درآمدهای نفتی و نه رواج کسب و کار، رفاه اقتصادی را تامین کند.